

Ovaj dvobroj *Suvremene lingvistike* posvećen je
akademiku Rudolfu Filipoviću
u povodu njegova osamdesetoga rođendana.

Našemu dragom profesoru
najsrdajnije čestitke u ime hrvatskih jezikoslovaca

Uredništvo *Suvremene lingvistike*

Rudolf Filipović Životopis

Rudolf Filipović rodio se 15. 9. 1916. u Zlataru u Hrvatskome zagorju. Osnovnu je školu pohađao u Varaždinu, a gimnaziju u Srijemskoj Mitrovici. Godine 1940. stekao je diplomu iz engleskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U jesen 1945. imenovan je asistentom u Engleskom seminaru istoga fakulteta. Potkraj te godine otišao je u Englesku gdje je kao stipendist proveo godinu dana na poslijediplomskome studiju. Kao učenika su ga prihvatili poznati engleski fonetičar i dijalektolog Harold Orton i u širim lingvističkim krugovima još poznatiji fonetičar i fonolog Daniel Jones. Filipović je tu stekao vrlo temeljitu lingvističku naobrazbu, osobito na području fonetike i fonologije, i to je bitno usmjerilo njegov daljnji znanstveni rad. Već tada, godine 1946. postao je na preporuku profesora Jonesa članom Međunarodnoga fonetskoga društva (IPA) u Londonu, a u povodu 50 godina članstva u istome društvu izabran je 1996. za doživotnoga člana bez plaćanja članarine.

Nakon što se vratio u Zagreb, Rudolf Filipović je nastavu engleskoga jezika, posebno njegova izgovora, postavio na suvremene i čvrste temelje, a rezultati su se njegova rada u Engleskoj vrlo brzo odrazili u našoj lingvističkoj sredini. Već 1947. godine uvodi prvi puta na Filozofskome fakultetu kolegij engleske fonetike koji su slušali i studenti drugih studijskih grupa. Od tada se fonetika počela studirati i na ostalim filološkim odsjecima Filozofskoga fakulteta. Godine 1954. objavljena je Filipovićeva knjiga *Engleski izgovor*, prvi udžbenik engleske fonetike za studente kojima je hrvatski jezik materinski. Taj njegov rad pobudio je međunarodnu pozornost i naišao na veliko priznanje, pa je tako 1956. godine Međunarodno fonetsko društvo u Londonu izabralo Rudolfa Filipovića u svoj izvršni odbor.

Svestranost i otvorenost različitim područjima oduvijek je bila jedna od glavnih odlika Rudolfa Filipovića. Tek što je diplomirao, počeo je raditi na doktorskoj disertaciji pod naslovom *Odjeci engleske književnosti u Hrvatskoj u 19. stoljeću*. Dovršio ju je i obranio 1948. Istraživanje englesko-hrvatskih književnih, kulturnih i jezičnih veza ostalo je područje njegova znanstvenoga rada kojemu se uvijek vraćao. Tako je 1972. izašla knjiga *Englesko-hrvatske književne veze*.

Godine 1950. imenovan je Rudolf Filipović docentom za engleski jezik na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U to je vrijeme počeo proučavati englesku

sintaksu i o tom je predmetu držao četverogodišnja ciklička predavanja. Upravo iz toga radnoga razdoblja potječe više knjiga koje su svojim sadržajem i metodološkim pristupom bile znatna novost u našoj lingvističkoj literaturi.

Godine 1953. izabralo ga je Društvo za humanistička istraživanja na području suvremenih jezika u Cambridgeu za svojega dopisnoga člana. Punih deset godina sudjelovao je svojim bibliografskim priložima u njihovim publikacijama te je tako hrvatska neofilologija bila svojim rezultatima dobro predstavljena u međunarodnim stručnim krugovima.

Iste je 1953. godine Rudolf Filipović izabran za dopisnoga člana Američkoga udruženja šekspirskih studija pa je za njegov časopis redovito slao priloge. Sudjelovao je na mnogobrojnim međunarodnim lingvističkim i neofilološkim kongresima te održavao na njima referate i predavanja kojima je međunarodnoj stručnoj javnosti predstavio ne samo svoje rezultate nego i sve ono što se na području lingvistike, osobito na proučavanjima živih stranih jezika, događalo u Hrvatskoj.

Već 1950. počeo je Rudolf Filipović raditi na svojem velikom leksikografskom projektu. U samo šest godina u izlozima knjižara pojavio se veliki *Englesko-hrvatski rječnik*, koji je doživio čak 26 izdanja. Trenutačno je u završnoj fazi prvo izdanje *Novoga englesko-hrvatskoga rječnika* koji je znatno dopunjen, moderniziran i poboljšan.

Godine 1957. izabran je Filipović i postavljen za izvanrednoga profesora engleskoga jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Iste ga je godine Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti izabrala za svojega suradnika. Kao aktivni član Zagrebačkoga lingvističkoga kruga Hrvatskoga filološkoga društva održao je mnoga predavanja, živo sudjelovao u diskusijama i davao radu toga lingvističkoga skupa, koji još i danas djeluje, mnogo poticaja.

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu izabrao je Rudolfa Filipovića 1961. za redovitoga profesora. Iste godine postaje i pročelnikom Odsjeka za anglistiku. Istodobno počinje rad na velikome projektu *Engleski element u hrvatskom i u drugim evropskim jezicima*. Godine 1962. otvoren je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu studij trećega stupnja lingvistike. Rudolf Filipović postao je njegov prvi voditelj i kroz više godina udario je temelje toj organizaciji nastavne djelatnosti. Pripadnici mnogih studentskih generacija usavršili su i produbili svoje lingvističko znanje i to je mnogo pridonijelo općem podizanju lingvističke razine u našoj sredini. Školske godine 1972–1973. i 1973–1974. profesor Filipović obnaša dužnost dekana Filozofskoga fakulteta.

1965. godine na kongresu Međunarodne federacije nastavnika stranih jezika (FIPLV) izabran je Rudolf Filipović za njezinoga potpredsjednika, 1968. na kongresu toga udruženja, koji je on organizirao u Zagrebu, izabran je za predsjednika, a 1971. ponovno za potpredsjednika. Godine 1985. izabran je za doživotnoga počasnog predsjednika te federacije.

1976. godine izabralo je Europsko lingvističko društvo (SLE) Rudolfa Filipovića za svojega predsjednika.

Kao direktor Instituta (poslije Zavoda) za lingvistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu vodio je mnoge istraživačke projekte. Na prvome mjestu valja spomenuti velik međunarodni projekt za kontrastivno proučavanje engleskoga i

hrvatskoga ili srpskog jezika, zatim projekt koji se bavi istraživanjem engleskoga elementa u europskim jezicima, proučavanje hrvatskih toponima u engleskoj putopisnoj književnosti do 19. stoljeća, istraživanje hrvatskih govora kod naših iseljenika u SAD, te napokon, koordinaciju rada na pet kontrastivnih istraživanja u kojima se hrvatski jezik uspoređuje s francuskim, njemačkim, ruskim, talijanskim i španjolskim jezikom.

Iz Filipovićeve rada na jezicima u kontaktu proizašle su dvije važne knjige: *The Phonemic Analysis of English Loan-Words in Croatian* (1960) i *Kontakti jezika u teoriji i praksi* (1971). Najsveobuhvatnije njegovo djelo *Teorija jezika u kontaktu, Uvod u lingvistiku jezičnih dodira* objavljeno je 1986.

Međunarodni projekt kontrastivnoga istraživanja engleskoga i hrvatskoga ili srpskog jezika, od 1968. do 1972. na kojemu su surađivali najbolji stručnjaci iz zemlje i inozemstva, imao je svoje redovite publikacije te je izašla čitava mala lingvistička biblioteka. Rudolf Filipović bio joj je urednik, a dakako i najzapaženiji autor. Konačni rezultati istraživanja objavljeni su u knjizi *Chapters in Serbo-Croatian English Contrastive Grammar* (1985). Proučavanje engleskoga elementa u europskim jezicima rezultiralo je s četiri sveska publikacije pod naslovom *The English Element in European Languages* (1982–1996).

Godine 1973. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti izabrala je Rudolfa Filipovića za svojeg izvanrednog člana. Od tada vrlo aktivno sudjeluje u radu njezina Razreda za filološke znanosti. U radoblju od 1978. do 1985. bio je razredni tajnik. Godine 1979. izabran je za redovitoga člana Jugoslavenske akademije.

Rudolf Filipović bio je urednik mnogih časopisa. Uz *Filologiju* čiji je urednik još i danas, treba osobito spomenuti *Strane jezike* i *Suvremenu lingvistiku* u čijemu je pokretanju aktivno sudjelovao i bio urednikom. Dugo je godina bio i glavni urednik časopisa *Studia Romanica et Anglica Zagrabienisa*

Posebno valja istaći napore što ih je Rudolf Filipović uložio u poslove oko organizacije i financiranja znanstvenoga rada u Hrvatskoj. Od 1961. radio je kao član raznih komisija, odbora i drugih tijela republičkih savjeta i fondova. Tim svojim požrtvovnim radom, koji po samoj svojoj naravi traži veliko zalaganje, a tek djelomice može biti okrunjen uspjehom, on je jako zadužio svoje kolege te je za mnoge uspješne i plodonosne pothvate upravo on izborio financijsku podlogu.

Za svoju djelatnost na području jezične znanosti Rudolf Filipović dobio je niz društvenih priznanja. Odlikovan je Ordenom rada sa zlatnim vijencem, Ordenom zasluga za narod, republičkom nagradom 'Božidar Adžija' za osobito vrijednu znanstvenu djelatnost, republičkom nagradom za životno djelo, nagradom za životno djelo 'Davorin Trstenjak' te odlikovanjem Reda Danice hrvatske s likom Rudera Boškovića za izvanrednu znanstvenu djelatnost.

Godine 1983. Rudolf Filipović odlazi u mirovinu. Napušta rad na Odsjeku za anglistiku Filozofskoga fakulteta i vodstvo Zavoda za lingvistiku premda i dalje aktivno sudjeluje u radu vodeći nekoliko projekata. Najprikladniji okvir za daljnji istraživački rad pruža mu od toga vremena Akademijin Zavod za lingvistička istraživanja kojemu je i danas na čelu.

U razdoblju od 1986. do 1996. godine akademik Filipović i dalje sudjeluje u raznim aktivnostima vezanim uz jezikoslovnu znanost u Hrvatskoj i u inozemstvu. Glavni je istraživač dvaju projekata Zavoda za lingvistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu: *Jezični dodiri u neposrednom i posrednom posuđivanju* i *Zagrebački englesko-hrvatski kontrastivni projekt*. U Zavodu za lingvistička istraživanja HAZU trenutačno vodi znanstveni projekt *Hrvatski u dodiru s europskim jezicima*.

Godine 1990. izlazi iz tiska njegova knjiga *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo — razvoj — značenje* koja je odraz izravne primjene Filipovićeve teorije jezičnih dodira na konkretnu građu engleskih posuđenica u hrvatskome.

U ovome razdoblju Rudolf Filipović redovito sudjeluje na znanstvenim skupovima HAZU, Hrvatskoga društva za anglističke studije, Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku, a također i na brojnim lingvističkim kongresima u inozemstvu (primjerice Europskoga lingvističkoga društva).

Godine 1992. Rudolf Filipović izabran je za člana Europske akademije u Londonu.

Obuhvatimo li rad i djelovanje Rudolfa Filipovića jednim pogledom, pred nama je znanstveno djelo velike vrijednosti kojim se on priključuje vodećim lingvistima našega vremena. Njime je stekao velik i neosporan ugled u nas i u svijetu.

Uredništvo *Suvremene lingvistike*

Rudolf Filipović Biography

Rudolf Filipović was born on the fifteenth of September, 1916, in the town of Zlatar in Hrvatsko Zagorje. He attended primary school in Varaždin and completed his secondary school education in Srijemska Mitrovica. In 1940 he received his bachelor's degree in English language and literature from the Faculty of Philosophy in Zagreb. In the autumn of 1945 he began working at the same institution as assistant lecturer in the English Department. At the end of that year he traveled to England, after having received a one-year scholarship for graduate study. He studied under Prof. Harold Orton, the renowned English phonetician and dialectologist, and Prof. Daniel Jones, the phonetician and phonologist, who was even more well-known in broader linguistic circles. In England he received a very thorough linguistic education, especially in the fields of phonetics and phonology, and this had a decisive influence on the direction of his future research in linguistics. In 1946 he was already accepted, upon the recommendation of Professor Jones, as a member of the International Phonetic Association (IPA). In 1996, after fifty years of membership in the IPA, Filipović was honored with the status of non-paying life-time member.

After he returned to Zagreb, Rudolf Filipović immediately began to work on modernizing the instruction of English at the Faculty of Philosophy, placing special emphasis on the teaching of pronunciation. Very soon, the results of his work in England began to influence our community of language scholars. First of all, 1947 marked the first time that the Faculty of Philosophy offered a course in English phonetics, which was also attended by non-English majors. From then on, phonetics courses were given in other departments at the Faculty of Philosophy as well. In 1954, he published *Engleski izgovor* [English Pronunciation], which was the first textbook of English phonetics for students whose native language was Croatian. This book drew international attention, and as a result, Dr. Filipović was elected to the council of the IPA.

Versatility and openness to a variety of areas has always been one of Professor Filipović's virtues. Right after receiving his BA, he began to work on his doctoral dissertation, which focused upon the repercussions of English literature in Croatia during the nineteenth century. He completed and defended his thesis in 1948. The study of English [Croatian literary, cultural, and linguistic

ties remained an area of research to which he continuously returned, and in 1972 he published a book on the topic, *Englesko-hrvatske književne veze* [English–Croatian Literary Relations].

In 1950 Rudolf Filipović was appointed assistant professor of the English language at the Faculty of Philosophy in Zagreb. At that time he began to investigate English syntax, which he taught in a four-year cyclical lecture. Many of the books which he produced during this period of his career introduced new ideas and methods to the linguistic literature in Croatian.

In 1953 he was named corresponding member of the Modern Humanities Association in Cambridge. For an entire decade he compiled bibliographical contributions for their publications. In doing so, he made sure that contemporary Croatian philological research and its findings were well represented in international circles.

Also in 1953, Dr. Filipović was named corresponding member of the Shakespeare Association of America, and regularly contributed articles to its journal, *The Shakespeare Quarterly*. He participated in numerous international linguistic and philological conferences by presenting papers and holding lectures in which he presented to the international linguistic community not only his own results, but also all of the goings-on in Croatian linguistics, especially in the area of living foreign languages.

Professor Filipović first began working on his immense lexicographical project in 1950. Six years later, copies of his large *English–Croatian Dictionary*, which to this day has been published in 26 editions, were already on sale in the bookstores. Currently, the first edition of his *New English–Croatian Dictionary* is in its final phase; this lexicographical work will be a considerably expanded, modernized, and improved edition.

In 1957 Dr. Filipović was promoted to the position of associate professor of the English language at the Faculty of Philosophy in Zagreb. In the same year, he was named associate member of the Yugoslav Academy of Sciences and Arts (JAZU). At this time he also became an active member of the Zagreb Linguistic Circle, a division of the Croatian Philological Society, giving many talks, participating in discussions, and encouraging the work of this weekly series of lectures, which have continued to the present.

In 1961 the Faculty of Philosophy of the University of Zagreb appointed Rudolf Filipović to the rank of full professor. In the same year he became the chairman of the Department of English Language and Literature. At this time he also began work on the research project *The English Element in Croatian and Other European Languages*. In 1962 the graduate program in linguistics was founded at the Faculty of Philosophy in Zagreb. Rudolf Filipović was its first director, and for many years he strengthened the foundations of that program of higher education. Many classes of graduate students have perfected and furthered their linguistic knowledge through this course, which has done a lot to raise the overall level of linguistic knowledge in Croatia. During the 1972/3 and the 1973/4 school years, Professor Filipović served as dean of the Faculty of Philosophy.

In 1965, at the conference of the International Federation of Teachers of Foreign Languages (FIPLV) Rudolf Filipović was elected vice-president. In 1968 at the conference of that organization held in Zagreb, he was elected president, and in 1971 he was elected again as vice-president. In 1985 the FIPLV elected him their honorary president for life.

In 1976 he was elected president of the Linguistic Society of Europe (SLE).

As director of the Institute for Linguistics of the Faculty of Philosophy in Zagreb, he directed many research projects. First and foremost among these was an international project on the contrastive study of the English language and the Croatian or Serbian language, the others being a project investigating the English element in European languages, one which studied Croatian toponyms in English travel literature until the nineteenth century, and another which did research on the dialects of Croatian spoken by emigrants living in the United States. Finally, he coordinated the work of five separate contrastive research projects, which the Croatian language was compared with French, German, Russian, Italian, and Spanish.

Two important books have resulted from Filipović's work on languages in contact: *The Phonemic Analysis of English Loan-Words in Croatian* (1960) and *Kontakti jezika u teoriji i praksi* [Language contact in theory and practice] (1971). His most comprehensive work on this topic, *Teorija jezika u kontaktu, Uvod u lingvistiku jezičnih dodira* [The theory of languages in contact, a linguistic introduction] was published in 1986.

Professor Filipović's international project on the contrastive study of English and Croatian or Serbian, which lasted from 1968 to 1972, included top experts from both Croatian and abroad. Its regularly published materials grew into a complete linguistic series. Not only was Professor Filipović its editor, but also its most prolific author. The final results of the project's research were published in 1985 under the title *Chapters in Serbo-Croatian Contrastive Grammar*. His investigation of the English element in European languages resulted in the publication of the four-volume *English Element in European Languages* (1982-1996).

In 1973 the Yugoslav Academy elected Rudolf Filipović as a corresponding member. Since then, he has been very active in the work of the academy's Class for Philological Sciences. Between 1975 and 1985 he served as Secretary of that division of the academy. During this period, in 1979, he was elected full member of the Yugoslav Academy.

Professor Filipović has also been the editor of several journals. In addition to *Filologija*, which he continues to edit today, *Strani jezici* and *Suvremena lingvistika* should also be mentioned, because not only has he headed their editorial boards in the past, but he was also active in their founding. For many years he also served as editor-in-chief of the journal *Studia Romanica et Anglicana Zagrebiensia*.

It is especially important to stress that Professor Filipović went to great lengths in order to organize and insure funding for scientific work in Croatia. Since 1961, he has sat on various committees and other bodies of the Republic

of Croatia's financial councils and funds. As a result of such devoted work, he has succeeded in securing funds for many promising and fruitful research projects.

For his activity in the science of language, Rudolf Filipović has received much social recognition. He has been a recipient of the Order of Work with a Golden Wreath, the Order of Merit for the People, the Božidar Adžija Award of the Republic for meritorious scientific activity, the Award of the Republic for Lifetime Accomplishment, and finally, the Order of the Morning Star of Croatia, which bears the image of Ruđer Bošković, for outstanding scientific activity.

In 1990, Dr. Filipović published a comprehensive compilation of anglicisms in Croatian, entitled *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo — razvoj — značenje* [Anglicisms in Croatian or Serbian: origin — development — meaning]. This book is the direct product of the application of his theory of languages in contact on a specific corpus of English loan-words in Croatian.

In recent years, Professor Filipović has regularly participated in the professional conferences sponsored by the Croatian Academy, the Croatian Association of Applied Linguistics, as well as numerous linguistic conferences abroad (for example, he regularly attends the conferences of the European Linguistic Society).

In 1992, European Academy in London chose Dr. Rudolf Filipović to join the ranks of its members.

If one briefly considers the entire life's work of Rudolf Filipović, it becomes immediately clear that his valuable accomplishments in a wide range of fields place him among the leading linguists of our time. It is through these accomplishments that he has acquired such a great and indisputable reputation both at home in Croatia and in the world.

The Editors *Suvremena lingvistika*